

۱۳۲. ◻◻)◻(

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف ادیب

جلد ۲ - ۹

۷ ذی القعدة ۱۳۳۰ پنجشنبه ۴ تشرین اول ۱۳۲۸

210-22 sc

اولدیغی تشریح ایدرسه کر، در حال سزیه حکومت مرکزیه نیک حقاری
محافظه ایتهملری، مرکزیه واقع اولان اشعاراتک ترویج ایدلمدیکنی
اوکه سورر و قید معیشتله یک زبون و صلاحیتی یک محدود بولنان
مأموریندن بوندن فضله ایش بکلمک عبث اولاجغی معروض مدافعه ده
سرد ایلرلر، فقط وجدان، حفره اضمحلاله دوشمک اوزره اولان
برملتک قوه عمومیه سنی اداره یی درعهده ایلنلرده فکر فداکاری
کورمک و وطنک، ملتک سعادتیه خدمت یولنده مأمورینده، بالخصه
مأمورین ملکیده استحقاق منفعت علو خصلتی بولمق ارزو ایدیور.
برطرفدن پریشان، سفیل، سته لرجه ظلمک نیجه سنده قالمش اهالی،
دیگر جهته هرشیدن اول معاشندن برقاچ پاره آرتیره رق معزولاً
و یاخود تقاعد اولارق استانبوله عودتنده کمال ذوقله یاشامقدن مانعا
برشی دوشونمین مأمورینی قارشی قارشی یه کوریرده انسان بوملککتک
آتینندن نصل مأیوس اولماز؟ ...

**

حیدر پاشادن ترنله حرکت ایدن برسیاح اسکیشهره قدر مناظر
طبیعیه نیک لطافتی قارشوسنده خوش برحیات کچیریر. قوه خیالییه سی
اولیانلری، دائماً جدی دوشینلری بیله تهییج ایدن، شورادن بورادن
بیلدیکی براییکی قطعه یی طبیعتک فیضلرینه اتحافاً بویلمک مجبور ایلین
بویرلرده آره صیره کسک اولمیان و اناطولینک ایچنده کی سفالتی
سیاحینه تبشیر و اخطار ایدن منظره لری انسان نظر مسامحه ایله
کورییور. فقط اسکیشهردن ترن حرکت ایدوبده کرک انقره جهته ده،
کرک قونیه جهته ده اووه یه دوشدیکزمی، یارادلدیگی کی قالمش، بلکه
کوی دنیلن کوستیک یووالرندن مرکب مجموعه لریک نظره چارچیسی
دولایسیله لطافت طبیعییه سی اخلال اولمش واسع اراضیه یه باقه باقه
نظرکنز ادصانیر، شمندوفر ایچنده صیقیلیرسکیز. اناطولی محیطک
سکونت موتائیسی، تأثیرندن اولملی که بزم شمندوفرلرمن اوروپا
وامریقا رنرینک منقول اولان سرعت سیرینه نظر آره عربیه دینه جک
درجه ده آهسته روش اولیور. ترن، باخصوص بویله یکنسق برمنظره
آره سندن، یواش یواش ایلدیله کچه عادتاً یورومش قدر کندکزی
یورغون بولورسکیز.

قوجه اناطولینک یک جزئی قسمی قطع ایلیه یان خطوط حدیده نیک
منتهالرنده یایی دنیلن عربله یینه رک وسطی اناطولی یه دوغری یوله
قویولنجه یکی، یاخود یک اسکی برعالم ایچنده کندوکزی بولیرسکیز.
حیوانات بقریه سی کچی قدر کوچیلش، انسانلری سنه رک بار سفالتی
آلنده فضیلت خلقیه سنی غائب ایتمک یوز طومش، علائم وجهیه لرله
کائناتدن مشتکی برطور آلمش اولان بویک اسکی دنیاده فیض طبیعت
بیسله حقارت کورمکده، محو ایدلمک چالیشلمقده اولدیغی فرق
ایدرسکیز.

کوی دینجه خاطرلره نه کلیر؟ اوروپانک، اسویجره نیک کویلری
کورمش، سیاحت کتابلرنده اوقویه رق معلومات ایدمش اولانلر برده

سریر سلطنتده حکمفرما اولدیغک یارم عصرلق سنه دوریه سنی مظنن
اوله رق ایفا ایتدیرمک ایسته یور ایدی. طهران ذواتر رسمیه سی
ژوبیله استحضاراتی ایله مشغول ایدی. ایکی دفعه اوروپا سیاحتی یاهرق
اوروپا تاجدارلریله کوروشن شاه، بوکره، ژوبیله عنوانیه اولسین،
حکمدارلری و یاخود کندی ناملرینه کوندره جککری بویوک ایلچیلری
پای تحتده کورمک ایسته یور ایدی. فقط ایرانک ایلک فدائیسی میرزا
رضای کرمانیک آتدینی انتقام قورشونی شاهک بو آرزوسنی یورکنده
براقیدی. طهران جوارنده واقع شاه عبدالعظیم تره سته کیدرکن میرزا
رضا طرفندن آتیلان ره وولور قورشونی مستبدک صولک دنیقه سنی تشکیل
ایلدی. (۱۳۱۳ - ذی القعدة)

میرزا رضای کرمانیک عائله سی کرمان والیسک مظالمه دوچار
اولمش، کندیسکی دخی طهراندن عدالت آرارکن برچوق مغدوریتلره
اوغرامش و صوکره مشهور سید جمال الدین افغانیک حضورینی درک
ایده رک، اوندن کوردیکی تشویقات اوزرینه، انتقامه قرار ویرمشدر.
میرزا رضای کرمانی یی قارئین کرامه باشقه بر مقاله ایله تعریف ایده جکیز.

رسول زاده

محمد امین

حیات اقوام اسلامیه

اناطولی مسلمانلری

اوتنه دنبری اناطولی ایچنده کوی کوی دولاشه رق مملکتتمزی لایقوله
طابق ارزو ایدردم. کچنلرده مدت تعطیلیه دن بالاستفاده اناطولینک
ایکی مهم ولایتده اوفق برسیاحتده بولندم. مقصدم اناطولیده یاشایان
اهالینک ماهیت روحیه لرینه نفوذ ایده بیلیمک، رقیلرینه انکل اولان
مواعی بالذات کوروب تدقیق ایلک اولدیغی ایچون کزدیکم برلرده
کویلرله ممکن مرتبه مناسبت پیدا ایتمک، بونلرک مادیات و معنویاتک
تشکیل ایتدیکی محیط مخصوصه ممکن مرتبه نفوذ ایلک چالیشدم.
فقط تصور ایده مدیکم آجیقلی منظره لر قارشوسنده بولندم؛ طشره
مأموریننده امید ایتدیکم لاقیدی وجهالت کوردیم. مشهوداتی نقلدن
مقصدم اناطولینک ماده ترقی ایده مه مسنک و معناً کوندن کونه تدنی
ایلمسک قسماً اسبابی اراده دن عبارت اولدیغی ایچون مأمورینندن
هیچ برینک شخصی بالطبع هدف اتخاذا ایتیمورم. فقط اناطولینک
حالا حیوان معامله سی بیله لایق کورلمیان محروم ارشاد، سفیل
کویلیری سایه سنده معاش آلان مأمورلرمنک ولی نعمت لرینه قارشو
وظیفه لرنده بودرجه تکامل ایلرندن متولد وبال و کناهی دوشوندکجه
متفکر کچینن بو آدملرک حمیت و محبت وطنیه لرنده شبهه ایتمه مک الدن
کلیور. واقعا بو مأمورلرک آز چوق اوقومش !! اولان قسمنه
کندی وظیفه سزلککرینی تعداد ایدر، بونک نه درجه حتمیسزلک

اناطولی به کیدوب عینی نامده اولان کوستک یووالری !! مجموعه لری کورسونلر. اناطولی کویلی دینلجه اوکنده خانه لری سطحک بش، اون مثلی برمنارایله کاه یرک اوستنده، کاه یرک آلتنده توصیفه امکان بولمیان - کندی تعبیرلرنجه - طاملردن متشکل مجموعه خاطره کلیدر. یرک اوستنده کیلر لاعلی التعین طاش بیغیندن متشکل دیوارله اوزری طوپراقله مستور طار برردر که ایسترسه کز بوکاجانی انسانلرک مزاری، ایسترسه کز حیواناتله انسانلر آره سنده مساوات اعلان اولمش رملکده بوایکنجیلره مخصوص برر آخیر دیه بیلیرسیکنر. یرلرک آلتنده کی سفالتخانه لره ایسه. این اطلاق ایله بیلیرسیکنر. بی، بوکی عمرانسزلقدن زیاده متاثر ایدن ایکی نقطه درکه بوملکک آتییی اعتباریله عمیق دوشونجه لره غرق ایتدی : بری بوکونکی کویلیلرک تشکلات بدنیه لرنده کی ضعف، دیکری مغنویتلرنده کی نقیصه، اخلاقلرنده کی سقوط، ترکلرک وجودجه، بنیه جه عرق بشرک ارسلانی دینه جک درجه ده کی شهادتی دوشونیلر، انلرک احفادینک یوزلرنده کی صاریلق، حرکاتده کوستردکری بطائت و مسکینلکله تجلی ایدن ضعفیت عضویه لری مقایسه ایدیلیرسه بو اولادک او بابالردن اولدیغه عادتا شبهه حاصل اولیور.

کویلیلرک اخلاقلرنده کی سقوط ده ادهشدر، هانکی کویه کیتدمسه اختیارلردن شو فریادی ایشتم : « چوجقلمز اخلاقسز اولدی، نه آنا، نه بابا دیکلیور. کویمزده قتل، جرح، امتزاجسزلق کوندن کونه زیاده لشیور. مربوطیت دینه قلمادی، خوف الهی آزالدی. عطالت، بالنتیجه سرقت امور عادی دن اولدی. »

محاکمک جرائم سجالاتیه تین ایدن بودوشکونلک اوجاهل، اوسفیل محیطده رزالتی انتاج ایدیور. یکریمی، یکریمی بش سنه اول بر کویلینک خاطرینه کله میه جک درجه ده شنیع جرائم بوکون اجرا ایدیلور.

ایشته ماده، معناً بوزواللی یوردلرک بودرجه سقوطه اوغرامسک و حالابویه تدنیده دوام الیمسک سبی حکومتک باقیمسز لغیدر. اناطولینک هر حالیه شمیدی به قدر بوراده یاشایان انسانلرک ایفاظ ایدلمدیکی، حتی انساجه معامله کورمدکری اکلشیلور. بوکون کویایلردن بتون او سفالت، اوفضاحت ایچنده ارشادی قبول ایدم بیلرک بر فطرت، بر جوهر قالمشدر. اگر اوجوهردن استفاده ایدرک بو محیطی یوکسلته مزسه ک ملککتک آتیسندن امید کسمک لازمدر.

قیافتم آنلرک نظرلری اوقشایه جق بر حالده اولمادی حالده کیتدیکم کویلرده بیوک پدرم درجه سنده مسن اولان زواللی عقلی باشنده کوییلر برر اطرافنی آلدیلر، هیچ صورمادن بیلر ددرلری تشریح ایلدیلر، بی پروا چاره نجاتلری صور دیلر. هسی حکومتدن شکایت ایدیورلردی، دیورلردی که : « اوت، بوکون سفیلز، اخلاقسزلق کویمزده تعمیم ایتمشدر، فقط بونلرک سنبی حکومتدر، مأمورین حکومتدر. جانیلری طومپورلر. فلانی اولدیرن حالا کویمزده کزیور.

انک دوچار مجازات اولمادیغنی، بلکه شرینی آرتیردیغنی کورن دیکری ده یاییور. اللهه عاصی اولیرز، دیه قورقدیغمزدن سسمزی چیقارمیورز. حکومت بزی دوشونملی، بز برر هر شینی مرکز حکومتده تعقیب ایدمیز. مرکزله بورانک آره سی قرق سکز ساعتدرکه همان هر زمان اورایه کیده جک، شکایت ایله جک حالده دکلز. سنه نک یالکز درت آینده یوز پاره یومیه ایله چالیشان برکویلی شهره کیدوب کلک مصرفی اختیار ایدمیز. کویمزده زنکینلر حرص ایله بزم مال صاحبی اولمقلغمزی ایسته میور، بزه ایسته دکری کی معامله ایدیور، اکیتمزی یدیریور، حیوانمزی الله ایتک ایچون هر شینی یاییور، احتکارک، حیلر کارلرک انواعی تطبیق ایلیرلر، حکومت هیچ سس چیقارمیور. بز، شهرده، حکومت دائره سنده انسان معامله سی کورمیورز. مأمورلر بزم آکلا مادیغز دیلله بزم یاپه میه جغمز معامله لرک اجراسنی تکلیف ایلیر؛ اوزرمزه یوکلن ویرکو آغیردر، عسکرک دولایسیله چوجقلمز چالیشه جق یاشده کویده قالمیور. فقط یینه حکومتزک امرینه اطاعته بورجایز. یالکز بیلیمز، اللهک غضبه می اوغرادق که حکومت بزه باقاز اولدی. »

صوکره طرف طرف کلن او زوالیلر بکا کاه ترلارینک لایقینه محصول ویرمدیکندن بونک چاره سنی، کاه کندی سفالتلری، اخلاقسزلقلری ازاله ایله جک اسبابی صوریورلردی. بی اویله عشق ایله دیکلیورلردی که او صفوتده کی، او صمیمیتده کی علوتی تجیل ایتمه مک الدن کلز.

کندی کندیحه حکومتک، ده ا دوغریسی مأمورلرک بو بیچاره لرک سعادتیه، طولایسیله مملکتک سلامتیه بوقدر لاقید قالمردن متأثراً بالذات مأمورین حکومتک حالی تدقیقه عزم ایله ولایت، لوا، قضا مرکزنده تبعه اته قویولدم. بوکون نتیجه تدقیقام قارشوسنده بو زواللی یوردمزک آتییی ایچون مدهش بر بدینی حاصل ایتدم، او زمان آرتق « زواللی کوییلر؛ بو مأمورلر مزک سفالتکز که، کندی سفاهت وجهالتلریله مفتخردر؛ امداد بکلمیکز. » دیدم.

سزه لاعلی التعین برلوا مأمورینک حالی ایضاح ایدیم: « احوال اقتصادی، جمله سنک معناسنی اکلامیه جق درجه ده جاهل بر متصرف، کوییلرک جهالتندن، سفالتندن استفاده ایله زنکین اولمش یک بیانی انسانلردن مرکب اولان، صرف شورادن بورادن طولیادینی پاره لر دولایسیله اشرافدن دینیلن کیسه لرله هرکون طلوع شمس قدر قمارله مشغول بر محاسبه جی، معنوه بر تحریرات مدیری، کذلک قماره مداوم بر اوقاف مدیری، جاهل، وظیفه سی تقدیردن عاجز وعینی زمانده سفیه وقارباز زراعت و بیطر مأمورلری، تمامیه مرتکب یرلی کوچک مأمورلر.

جهت عدلیه میاننده نادراً مأمور صفی ویریه بیلرک مقتدر ذاتله تصادف قابل ایسه ده اکثریت اعتباریله انلرده یا مرتکب، یا جاهلدر.

مدینتک مرتبہ غایہ سنہ ایصال ایدن دین اسلام قطعات عالمی ثروت علمیه و انسانلری حریت فکریہ ایلہ مشحون ایتشدر .

ایشته بود قایق علویہ ایلہ مالی اولدینی ایچوندر که مدینت حاضرہ نک کسب ایتدیکی مرتبہ بالا هر زمانده ، هراقلمده اسلامیتک صاجدینی تخمک ثمرات نافعہ سیدر .

اوت ! بوکون ممالک متمدنه و مترقیہ نک کاشانه لری ، صنایعی ، مادی ترقیات کونا کونی ترین عیون ایلکده ایسه ده ، ترقیات اخلاقیہ و معنویہ نقطه نظرندن اوروپا اسلاملرک درجه سنہ حالا واصل اوله مامشدر .

بوکون مدینت حاضرہ نک موجودی اولق ادعایله مغرور اولان اوروپا لیر شرقک فضائل معنویہ سی حقندہ هیچ بر صورتده شق شفه ایتکه مفتر اوله من . الفضل للمتقدم فحواسنجه مدینت حاضرہ نک ، فلسفه نک ، اخلاقیاتک واضعلری ؛ وولتر ، روسولر ، مونتسکیولر اولیوب ؛ ابن سینا ، ابن رشدلر کی علامه لر ، ابن خلدونلر کی ارباب سیاستدر .

تاریخ مدینت تدقیق ایدیلر سه ترقیات علمیه و تجدیدات فکریہ خصوصنده اقوام اسلامیه نک ابراز ایلدکلری غیرت لر بتون دهشت و عظمتیله نظر لر مزی اشغال ایدر .

جهانک انظارنده تحقق ایلشدر که دین مبین احمدينک ظهوریله انوار مدینت نصل بر قوه خارقه ایلہ لمعه نثار اولغه باشلامش ایسه عینی زمانده مسلمانلر برالدہ چراغ علم و معرفت ، دیکرنده میزان عدالت اولدینی حالده آسیادن خروج ایلہ اوروپا و افریقا ممالککده حکمفرما اولان ظلمت جهل و نادانی بی رفع ایدرک قطعات مذکورہ بی مستغرق انوار مدینت ایلشدر .

قرون وسطی نک آفاقی استیلا ایتش اولان ظلام جهالت صرف مجاهدین شجاعت قرین اسلامیانک همتلریله قالمش ، نور علم و معرفت شرقک مخزن علم و عرفانی اولان «ری» ، «بغداد» ، «سمرقند» دن آسمانی سحاب کثیف جهالت استیعاب ایتش بولسان ایتالیا ، سچلیا ، اسپانیا و فرانسه یه ادخال ایدلشدر .

قرون وسطی ده بحر بی پایان جهالتده پویان اولان اوروپا ، ملل قدیمه مدینتی بقایاسندن ده استفادہ نک یولنی بوله مامش ایدی . اقوام قدیمه نک آثار علمیه سنی بیلہ آنجق اسلاملر اوروپا یه طانتدیلر . بیوک فرہ دریقک : «تاریخ دنیلان فن نه زماندن ابتدا ایدر ؟» سئواله جواباً ، بر حکیم مورخ طرفندن : «خرافاتک مرورندن صکرا باشلار» . دینلیدیکی کبی ترقیات صحیحہ طیبہ ده انجق ادوار قدیمه نک سور و کلیوب کتیردیکی خرافات طیبہ نک نہایت بولدینی کوندن اعتباراً ترقیہ یوز طومغه باشلامشدر .

فن مذکور نیجه عصر لر مستور بولدینی ظلام خیالاتدن قورتیلہ رق شرق و غرب مدرسلکی عنوان فاخرینی احراز ایلش بولسان حکما و اطباء اسلامیه نک دست فاضلانسیله یکیدن احیا

اوله محاسبه جی واردر که لوانک واردات عمومیه سندن خافل ، اوله مرکز لویہ مربوط کویلری کز مکدن صرف نظر ، قضا لرینک اسملرینی بیلہ مشکلاتله تعداد ایدہ جک درجه ده جاهل .

بومأمورلر نه توصیه ایتسه کز سزه اظهار جهل ایدر ، یا خود بیان لاقیدی ایلر . مکتب سز لری حجر قدر غیر متاثر ، مکتبیلری مملکتہ بیکانه و او نسبتده عاقل .

بونلرک بیکانه معرفت لری اہالی آرد سنہ نفاق صوفقندر ، کندی اعتقاد لر نیجه وظیفہ لرینک حسن ایفا یی صباحلین خانہ آصفانہ لرندن دائرہ حکومتہ کیتمک ، اورادہ کاغد حوالہ وامضاسندن صکرہ اقسام عودتله اولرندہ مأمورین و اشراف دینلین الاخلاق سز مخلوقلرله شاقلا بانلق ایتمککده حاصلدر . دائرہ مأموریتلرینک حدودینی کزوب احتیاج محلی بی اکلامق ، اکلامق ایستہ مک پک فضلہ بر فعالیتدر که - کندی آمیر لر نیجه - مرکز حکومتک منفعتلرینی کوز تمیدیکی بر صیرہ ده بوکا توسل حماقت اولور .

ایش بیلمز ، جاهل ادملر دن مرکب اولان اناطولی مأمورینی عینی زمانده لاقیدلکه ذاتاً سفیل و بیچارہ اولان اہالی ایچون بر بلا اولور .

بو حاللر قارشوسنده انسان «یارب» بومملکتک مأمور نرینه انصاف ویرہ رک ، دماغلرینه معلومات آشلا یہ رق برخارقه ، بر معجزہ کوستر «دیمکدن کندوسنی آلامیور» .

ایکنجی بر مقاله ایلہ کویلرده کی مکتبیلرله بورالرده کی اہالینک صورت ارشادی حقندہ وارد خاطر اولان مطالعہ بی یازہ جف . استانبول سلطانیسی معلملرندن

۱۰۰ ن

سبیل الرشاد

سبیل الرشادده ان شاء بوبایدہ کی ملاحظاتی بیلدیرہ جکدر .

مَقَالَاتُ

مفاخر طیبہ اسلامیه

۱

آسیانک خاور شرقی سندن طلوع ایدن اسلامیت ؛ که اساسی نوع بشری ظلام جهالتدن قورتامق ، غایہ سی انسانیتی مدینتک مرتبہ قصواسنہ ارتقا ایتدیر مکدر ؛ ایشته بودین عالی بر زمانلر شرقک صاف فقط ضلالت و خیالات وادیلرندہ سائر اولان فکر باطنی تہذیب ، غربک ظلمتلر ایچنده دائر بولنان وحشیانہ اطوارینی تبدیل ایلہ رک وضع ایتدیکی حقایق مادیہ و معنویہ ، آچدینی شہراہ مدینت ایلہ جهانده تبدلات عظیمہ ایقاع ایلشدر .

آزوقت ظرفندہ سالکلرینی فکر آ انسانیتک اوج اقبالنه ، طبعاً